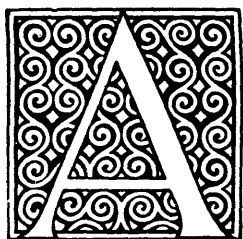

Helbing Ferenc eredeti rajza.

OROSZ TÁMADÁS KRAKÓ ELLEN. A LAPANOV-LIMANOVAI CSATA.

A német, magyar és osztrák seregeknek október végén elrendelt visszavonulását követő harmadik orosz támadás általános voltát bizonyítja, hogy az oroszok nemcsak a német határok ellen törtek előre, hanem jelentékeny seregeket küldtek délnyugati és déli irányban is, amelyek Krakó várát, Nyugat-Galiciát és a Kárpátok egész vonalát fenyegették. Dankl tábornoknak a Lysa Gorától, Boroevics tábornoknak pedig a medyka—sambori vonalról való óvatos és lassú visszavonulása folytán azonban az oroszok támadó előnyomulása itt lassabban érvényesült, mint Észak-Lengyelországban Hindenburggal szemben. A harctér itt három természetes szakaszra oszlott, a terület földrajzi alakulása szerint. Krakónak északi és keleti körlete volt az egyik szakasz, tehát a Visztula balpartján levő terület. A Visztula déli partján egész a Kárpátokig terül el a második, a nyugatgalíciai szakasz, amelyhez kelet felé a kárpáti harc-vonal csatlakozott, mint harmadik szakasz. Az oroszok mind

a három irányban nagyobb erőket toltak előre. Elsősorban, épp úgy mint a nagy harc-vonal legészakibb szárnyán, a kelet-poroszhatáron, a Kárpátokban is megfelelő számú csapatok előretörésével biztosították magukat az ez oldalról várható oldaltámadás ellen, utána nyomulván a Magyarországra visszavonuló Boroevicsnak. Egy másik oszlopuk Radomon és Kielcén át északkelet, illetve kelet felől nyomult Krakó ellen, egy harmadik oszlopuk Nyugat-Galiciában hatolt előre, ahol Lyubicsics tábornagy a hadvezetőség parancsának megfelelően feladta most már a Dunajec-vonalat is és lassan, folytonos szívós harc közepett vonult vissza Krakó déli körletébe.

Ez intézkedések következtében az oroszok megosztották roppant túlerejüket, s annak jelentékeny részét azokra a szélső szárnyakra vetették, amelyek a főharcvonallal már roppant távolságuk folytán is csak lazán függhettek össze s az ottani döntésre befolyást nem gyakorolhattak. Az oroszoknak Kelet-Poroszsországba és kivált a Kárpátokba való ez az újabb betörése, amely a maga idejében olyan aggodalmat keltett, ilyenformán előnyére vált a

Boroevics gyalogsági tábornok tisztai tanácskozás közben.

A Kilophot, Wien felvétele.

mi hadműveleteinknek, mert erőik egy részét elvonta a mi központi harcvonalunktól, amely Krakó körletétől a német birodalom határai mentén Thorn körletéig terjedt, körülbelül a Visztula két nyugatra hajló szára között. Ez a központi hadállás egyébként is nagy előnyt biztosított számunkra. Az oroszoknak a Kárpátoktól a keletporosz határokig terjedő óriási félkörben a jó utak és vasutak hiánya folytán nehéz volt csapataikat ide-oda eltolni s a szárnyakra vetett erőket szükség esetén a centrumba visszahozni, mi ellenben a felvidéki, nyugatgalíciai, sziléziai és németországi vasútvonalaink összefüggő rendszerének segítségével szabadon szállíthattuk csapatainkat a megvéendő, vagy a mi támadásunk számára alkalmasnak mutató pontokra.

A német és az osztrák-magyar hadvezetéség élt is ezzel az előnnyel s az orosz általános

támadással szemben nemcsak az északlengyelországi német ellentámadást indította meg, hanem ellentámadást rendelt el Krakó irányából is. Foglalkoztatni kellett az oroszokat mindenütt, hogy csapataiknak egy pontba való összevonását s ezzel az orosz általános támadás alapvető hibájának helyrehozását megakadályozzák.

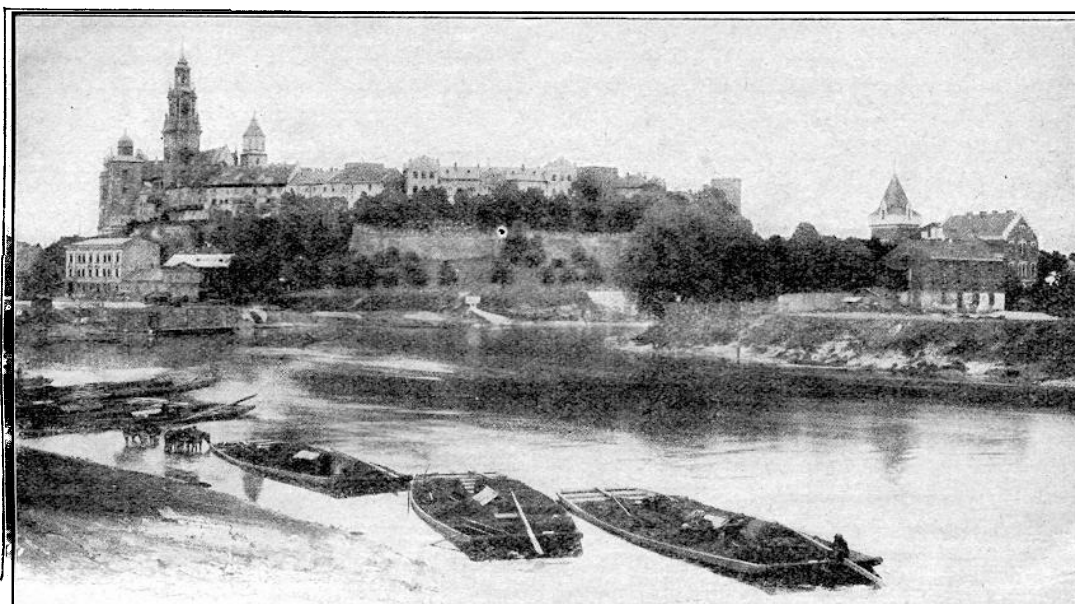
Erre a hibára az ragadta Nikolajevics Miklóst, az orosz fővezért, hogy mindenáron döntő csapást akart mérni a dunai monarchiára, amelyet az eddigi harcokban megvertnek, kimerültnek, elgyengültnek ítélt. Biztatta őt erre az a körülmény is, hogy a monarchia éppen az északi harctér októberi és novemberi válságos napjaiban a Balkánon is le volt kötve, egyrészt saját offenzívája, másrészt a szerb-montenegrói erőknek Boszniába való benyomulása folytán. Igaz ugyan, hogy a németek elleni orosz támadás nagy erőket kötött le, de az orosz fővezér kimeríthetetlen embertartalékában bízva, elég erősnek hitte magát arra, hogy mind a két irányban döntő támadással lépjen fel. Végül valóban csábító volt a gondolat, hogy ha ez az Ausztria-Magyarország elleni támadás sikerül, akkor a német és az osztrák-magyar seregek el vannak szakítva, a magára maradt Magyarországot eláraszthatják az oroszok, ami messzekiható katonai és politikai következményekkel járhatott.

Mikor az oroszoknak déli hadseregcsoportja az Ivangorod körüli terepről Radomon keresztül délnyugati Lengyelországon és a Visztulán és Sanon át a Kárpátok felé nyomult előre, nagy meglepetés várt rá. Egy megvertnek hitt ellenség helyett a szövetségeseknek kitűnően elsáncolt, taktikailag nagyon kedvező harcvonalával ál-

Országhatár, Vasútvonalt, Országút, Magassági pont

A krakó-lapanov-limanovai harcok terepe.

A krakói várkastély a Visztula partján.

lott szemben, mely Csenstochovától a Krakótól keletre elterülő vidékig és a kárpáti lejtőkig nyúlt el.

A magyar-osztrák-német seregeknek ezzel a minden tekintetben harcraképes frontjával szemben, melynek csapatait Nikolajevics, amint hivatalosan jelentette, Ivangorodnál döntően megverte, az orosz előretörésben nyilvánvaló határozatlanság mutatkozott. Erre hadvezetőségünk habozás nélkül elhatározta, hogy energikus ellentámadást indít. Harevonalunk gyors támadómozdulatának vezető gondolata az volt, hogy az ellenségnek délnyugati hadseregcsoportját az egész front mentén lekösse és így megakadályozza az orosz hadvezetőséget, hogy Lodz és Lovics hadműveleti területeire erős tartalékokat küldhessen, minthogy ott Hindenburg éppen akkor készült nagyszerű átkarolási tervének keresztülvitelére. Hadvezetőségünk számított azzal is, hogy az orosz seregeknek, melyek teljesen elpusztított és felélt területeken törtek előre, nincsen semmiféle támaszpontjuk, sem vár, sem nagyobb város nem volt mögöttük és végtelenül hosszú és a rossz közlekedési viszonyoknál fogva csekély teljesítőképességű hadtápvonalakhoz voltak kötve. Ezekhez a megfontolásokhoz járult még annak a lehetősége is, hogy siker esetén felszabadíthatjuk Przemysl, melyet az ellenség újra körülzárt és mely az oroszán bátorságával verte vissza az ostromlók óriási seregének minden támadását. Mindenekfelett pedig arra kellett törekednünk, hogy az ellenséget távortartsuk Krakó fontos várától.

ELLENTÁMADÁSUNK KRAKÓTÓL ÉSZAKRA.

Az ilyképpen elhatározott offenzívát ugyanakkor kezdtük meg, amikor Hinderburg Észak-Lengyelországban rajtaütött az előnyomuló oroszokon: november közepén. A délnyugati lengyel szögletből, főképpen Krakóból indult meg az osztrák-magyar csapatok előretörése november 15-én s mindjárt kezdetben sikerrel járt: csapataink a galíciai határtól északra hamarosan elfoglalták az oroszok első védelmi vonalát, miközben harcoló csapataink egyike háromezer foglyot ejtett.

Ez az előnyomulásunk a Pilica mentén dél felé Volbromig az elkeseredett harcoknak egész sorára vezetett és Böhm-Ermolli, Woyrsch és Dankl csapatai az egész folyószakaszon meg tudták a számra nézve túlerőben levő orosz tömegeknek további előretörését akadályozni.

Ezalatt Volbrom városától délre a Visztuláig József Ferdinánd főherceg serege nyomult energikusan előre és a Szreniayáig, a Visztula északi mellékfolyójáig hatolt. A főhercegi csapatok nekilendülése eleinte visszanyomta a 9-ik orosz hadsereget s egyre több foglyot és zsákmányt ejtett. Támadásunk első hetének végén már 15.000, tizedik napján pedig 29.000 volt az orosz foglyok száma, egyéb zsákmányt nem is tekintve. Sikeresen előrenyomuló seregünket hasztalan próbálták az oroszok ellentámadásaikkal megállítani. Ekkor felismerve helyzetük veszélyes voltát, a 3-ik cári seregből,

mely a Visztula déli partján Radko Dimitriev tábornok vezetése alatt Krakó várának délkeleti területe ellen nyomult előre, gyorsan nagy erőket vetettek a folyam északi partjára. Ennek az volt az eredménye, hogy az ellenség József Ferdinánd seregének offenzíváját megállította. November vége felé a szembenálló ellenséges haderők között állóharc fejlődött ki, amelyben egyik fél sem bírt túlsúlyra szert tenni. Újabb orosz erősítések folytán azonban az orosz sereg a Szreniava mellett döntő jelentőségű számbeli túlsúlyra jutott, úgy hogy a főherceg serege Krakó várkörletébe volt kénytelen visszavonulni. Szükségessé vált ez a visszavonulás a Nyugat-Galiciában kialakult hadihelyzet folytán is, ahol az oroszok egyre közelebb jutottak Krakóhoz s így József Ferdinánd seregét a Visztula déli partja felől oldalba fenyegethették. A főherceg seregének visszavonulásával ezen a harcvonalon hosszabb ideig tartó nyugalom állott be, amelyet csak jelentéktlenebb csatározások zavartak meg.

A NYUGATGALICIAI OROSZ TÁMADÁS.

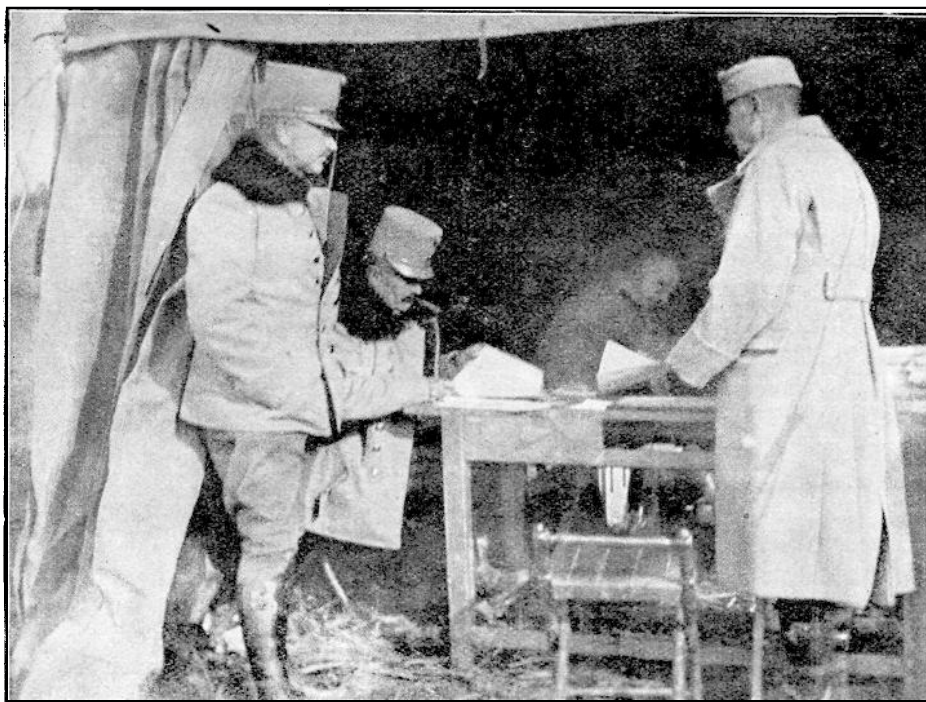
Annál fenyegetőbbé alakult a helyzet Krakótól délre és délkeletre, Nyugat-Galiciában. Az októberi általános visszavonulás folyamán november első harmadában Bo-

roevics a Kárpátokba, tehát délre és délnyugatra vonult vissza, míg egyéb csapataink Nyugat-Galiciába, Krakó felé húzódtak. A két visszavonulási vonal szétágazása folytán nyugatgaliciai csapataink és a kárpáti sereg között mintegy 100 kilométernyi rés támadt, amelyen át Radko Dimitriev parancsnoksága alatt a 3-ik orosz hadsereg nyomult gyors iramban előre. Az orosz támadás alap gondolata az volt, hogy egyrészt beékeli magát a nyugatgaliciai és kárpáti seregek közé — ez utóbbit Bruszilov orosz tábornok követte a 8-ik orosz hadsereggel —, másrészt dél felől támad Krakó ellen, vagyis a német-osztrák-magyar centrum jobbszárnyát borítja fel s ezzel döntő csapást mér a szövetségesekre, utat nyervén Csehországba és Sziléziába.

A 3-ik orosz sereggel szemben csak Lyubicsics tábornok gyenge, alig másfél hadtestnyi hadcsoportja állott, mely az orosz túlerőt nem bírta soká feltartóztatni. November 20-ikától kezdve, amikor ez a csoport a Duna-jectől már nyugatra harcolt a 3-ik orosz sereggel, egészen november 27-ig az oroszoknak sikerült közvetlenül Krakó közelébe jutniok, ahol a mieink a Visztula és Dobyce körül előre elkészített állásaikban várták őket. Az oroszok 30—35 kilométernyire állottak Krakó erődjétől, ahol jól lehetett hallani ágyúik dörgését. Dimitriev tábornok előnyomulása itt

jól védett állásainkon megakadt, annyival inkább, mert Krakó helyőrsége is, mely Kuk Károly altábornagy parancsnoksága alatt állott, beleszóllhatott most már a védelmi harcba. A helyzet azonban mégis veszedelmessé válhatott. Nyilvánvaló volt, hogy az oroszok, mielőtt újabb erősítéseket kaptak — s túlerőjük mellett ebben nem lehetett hiány —, folytatják a támadást, s északkeletről, a Visztula északi partja mentén is előretörnek Krakó felé.

Ekkor főparancsnokságunk elhatározta, hogy József Ferdinánd főherceg seregének egy részét azokkal a megerősítésekkel, melyek Szilézián keresztül

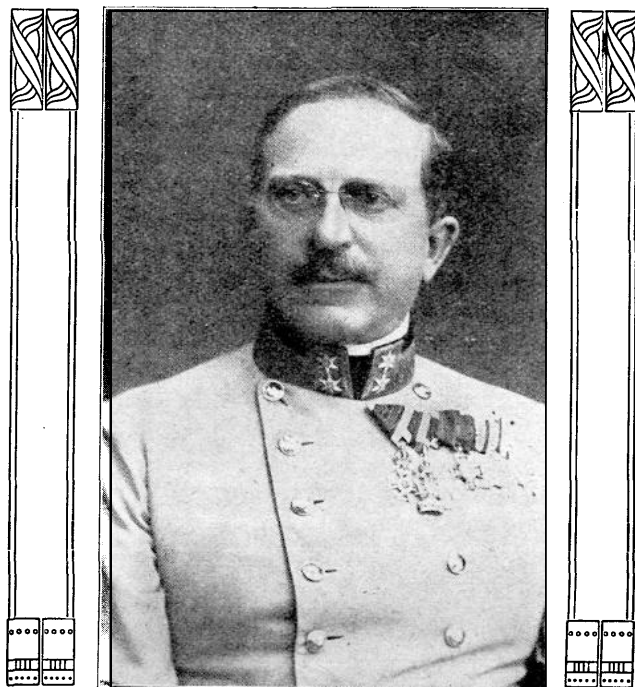
Ljubicsics István tábornok, a XI. hadtest parancsnoka tábori sátrában. Mellette áll balról Riemi ezredes, a tábornok segéd tisztje.

érkeztek vasúton a Krakótól délre eső területre, az ötven kilométernyi távolságban fekvő Jordanovba és Chabovkába tolja el. Ide érkezve az volt a rendeltetésük, hogy azokkal a Ljubicsics tábornagy vezette alatt álló csapatokkal egyesülve, melyek Dimitriev túlsúlyban levő serege elől nehéz küzdelmek között csak lépésről-lépésre hátráltak, Limanova irányában meglepetésszerűen támadják meg délnyugat felől az oroszokat, akik ily módon nemcsak Krakót védő arcvonalunk ellen lesznek kénytelenek harcolni, hanem déli irányból oldaltámadásunkkal szemben is kénytelenek lesznek védekezni.

ELLENTÁMADÁSUNK.

Ennek a tervnek keresztülvitelére Roth altábornagy november 29-ikén azt a parancsot kapta Krakóban, hogy a főhercegi sereg egy részével és a Besser altábornagy vezette alatt álló német csapatokkal az ötven kilométernyire délre fekvő Jordanov és Chabovka vasúti állomásoktól, Msana Dolna állomáson át, dél felől támadja oldalba a Ljubicsics-csoport ellen előnyomuló ellenséget. Az oroszok közben Nagy altábornagynak gyalogosan is vitézül küzdő lovasezredeit Dobráról nyugat felé egészen Kasina Vilka vasúti állomásig szorították vissza. A támadás azonban, melyben a terv értelmében egy Jordanovból beérkező vitész linci gyaloghadosztály s tiroli ezredek, alsóausztriai és morva honvédcsoportok és lovasezredek vettek részt, december 3-ig északi irányban mindinkább tért nyert. Dobráról visszafoglaltuk, Tymbark állomást, Limanovától északnyugatra, megszállottuk és Roth altábornagy csapataival nehéz küzdelmek után a Lopatovtól délre, Zbydniow és Krzeslavice falvak mellett épített orosz sáncokig jutott el. Az altábornagy csoportja december 5-ikén folytonos harcok között északnak, a Bochnia—Gdov felé vezető út irányában folytatta az előnyomulást. Jobbszárnyán Besser altábornagy hadosztálya harcolt. A német ezredek a Sztrandomka-patakig törtek előre, a pataktól északra több magaslatot rohammal foglaltak el és több ezer oroszot elfogtak. December 7-ike és 8-ika között az alsó Stradomkának keleti területét sikerült Roth altábornagynak csapataival megszállani.

Másnapra a támadás folytatását rendelte el: valamennyi, a lapanov—lipnicai útnak északi szakaszában operáló csapatnak, valamint a német ezredeknek az oroszoknak Visnictől

Straussenburgi Arz Artur altábornagy. Harkányi J. felv.

Lipnicáig húzódó északdéli arcvonala ellen kellett előnyomulni. Ebből a hadműveletből fejlődött ki a Limanova—Lapanov körüli csata.

A LAPANOV—LIMANOVAI CSATA.

December 8-ikán este felé húsz kilométernyi távolságból, dél felől, heves ágyútűz dördült bele a harci zajba. Kanina irányából az útnak mindkét oldalán és a dombokon át az ellenségnek sűrű tömegei nyomultak Limanova felé.

Neu-Sandecen át jöttek. Legfelsőbb hadvezetőségünket már néhány nappal azelőtt megbízható hírek értesítették, hogy a Beszkidekben álló 8-ik orosz seregnek VIII. hadtestét Bruszilov tábornoknak vezetése alatt Neu-Sandecbe irányították, hogy a Roth-féle csoport déli szárnyát benyomja. Kaninából kiinduló, Neu-Sandec és Limanova között végrehajtott előtörésének az ott elhelyezett gyöngye osztrák népfőlkelőzászlóaljnak nem tudtak ellentállani és nyugati irányban, Limanova felé vonultak vissza.

Délkeleti szárnyának ez a veszedelme Roth altábornagyot, ki zavartalanul akarta végrehajtani a Vielicskától nyugatra, Lapanovtól északra fekvő Bochnia elleni főtámadását, arra kényszerítette, hogy az Arz altábornagy parancsnoksága alatt álló és vasúton éppen Dobrába érke-

zett tartalékokból új hadszoportot alakítson. Ezek között a friss seregrészek között volt a kassai honvédhadosztály is. Arz altábornagy azt a parancsot kapta, hogy az ellenségnek Kanina felől Limanova ellen irányuló előretörését tartóztassa fel. Tőle északra egy a Lososinapatak völgyében felállított csoportnak és még északabbra egy másik, Smekal altábornagy vezetése alatt álló csoportnak Arz csapataival párhuzamosan kelet felé kellett előretörnie, hogy a Krosve melletti hegyeken át a Dunajec-hez vesse vissza az ellenséget. Smekal altábornagy csapatai december 9-én elfoglalták a

álló 8-ik hadseregből és hogy Neu-Sandec előtt a 8-ik és 3-ik orosz hadsereg közé ékelődjék. Boroevics gyalogsági tábornok Szurmay altábornagnak a jobbszárnyon operáló csoportját bízta meg ezzel a feladattal.

December 9-én az általános harcéri helyzet a következőképpen alakult ki: a főherceg hadseregének déli szárnya, az Arz- és Smekal-féle csoportok ellen, a 8-ik orosz hadtest és erős lovasság nyomult előre; a főhercegi sereg centrumával Krakótól délkeletre, a Rajbrot—Niepolovice-vonalon, a Visztula déli partján, 3½—4 ellenséges hadtest állott harcban.

December 9-én, ugyanazon a napon, melyen a Smekal-csoport a Kobila-magaslatot foglalta el, Szurmay csapatai, melyek Bártfa északnyugati körletéből erőteltett menetelással nyomultak Neu-Sandec felé, a fele úton, Krcycovka mellett, orosz lovassággal jutottak érintkezésbe.

A linci gyaloghadosztály, mint Roth hadseregesoportjának Bochnia felé irányított északi szárnya, december 10-én a Sztradomka völgyéből nehéz tüzérséggel és táborigyűkkel lövette az előtte emelkedő, úgynevezett Kopasz-csúcsot, hogy az ellenségnek ottani állását a későbbi gyalogsági támadás előkészítéseképpen megingassa. A 14-ik gyalogezred volt az első, mely rohamra

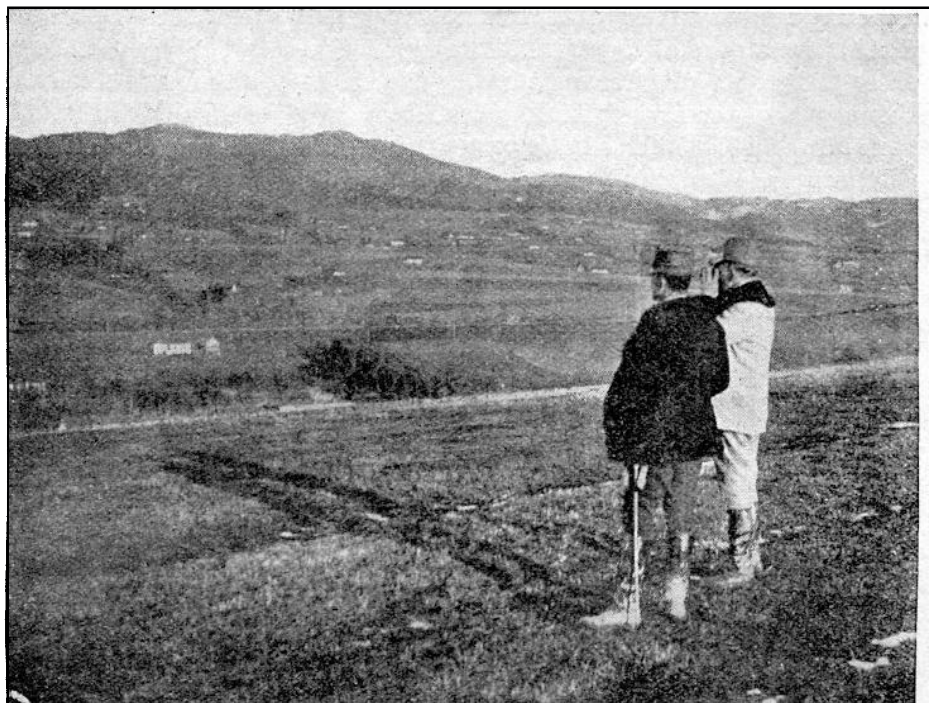

Limanova csapataink bevonulása után.

Kobila-magaslat támaszpontját. De a Lososina völgyében támadó csoport az előtte húzódnó erős orosz sáncok folytán csak nagyon lassan tudott tért nyerni. A Limanova és Neu-Sandec között a túlerőben levő ellenség ellen folytatott harcoknak nehéz volta arra készítette főparancsnokságunkat, hogy Boroevicsnek a duklai mélyedésben operáló hadseregétől, mely a 8. orosz hadseregnek részeit december 8-ikán Bártfáról Zboróra szorította vissza, segítőcsapatokat vonjon el. Így történt, hogy a beszki hadseregparancsnok utasítást kapott, hogy észak felé irányuló támadását folytatva, gyors menetekben azonnal tekintélyes erőket irányítson Neu-Sandecbe. Ennek a haderőnek kettős rendeltetése volt. Elsősorban meg kellett akadályoznia, hogy a főherceg limanovai seregének déli szárnya ellen további tartalékokat vonhassanak el a Bruszilov tábornok vezetése alatt

indult és az ellenséges gyorstüzelés mellett is benyomult a lejtőn elhúzódnó lövészárkokba. De fent a csúcson sűrű orosz tartalékok bukkannak fel. Látszik, hogy haboznak, hogy nem lehet őket előrehajítani. Ekkor hátuk mögöl saját gépfegyvereik golyózápóra kattog soraik közé, mire mint a megvadult állatsorda rontanak előre. Gépfegyvereink ezrével kaszálják le őket. De egyre új oszlopok töltik ki az így támadt széles hézagokat. Zúgó, sístergő áradatként öntik el a hősi linci ezrednek harc vonalát és őrzöngve törnek be az utolsó pillanatig tüzelő, puskatussal, szuronnyal és csupaszk öklökkel védekező soraik közé. Mind ennek a csapattestnek, mind az 59-ik számú salzburgi ezrednek, valamint a császár vadászoknak tartalékai is a harc forgatagába rohannak, hogy a Sztradomkától keletre emelkedő hegyeket biztosítsák a mieink számára. Az ellenség túlereje folytán jelentékeny

veszteségek érik őket, a megmaradtakat a kis Polankapataknak oldalvölgyébe szorítják és az oroszok őrjögő gyorstüzelésében a Sztradomka nyugati partjára kell hátrálniuk. A 42. számú tábori tüzérezred alig 1000 méternyi távolságból küldi jól irányított lövedékeit az üldöző orosz tömegek közé és itt-ott megállítja őket. És íme, a linci hadosztálynak lepadt csapatai a Sztradomkától nyugatra emelkedő magaslatokon máris újra harcpontra fejlődnek és megindítják biztos találatú tüzelésüket. Tovább, délfelé, a Roth altábornagy parancsnoksága alatt álló Arz- és Smekal-féle csoportok a fölényes nehéz tüzérséggel fellépő 8-ik orosz hadtesttel állottak szemben és szintén rendkívül nehéz feladattal kellett megküzdeniök. Ez erdőborította hegyi terepen a legelkeseredettebb kézitúságig fejlődtek a harcok. De december 10-ikén este a lapanov—lipnicai út mindkét oldalán a Sztradomkától keletre előrenyomult csapatainknak, valamint a német ezredeknek ismételt ellen-

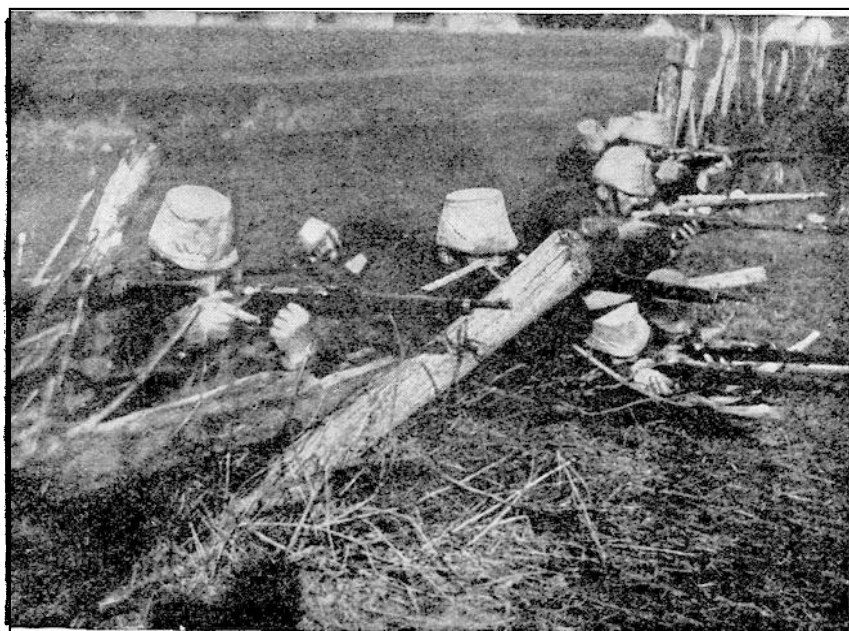
A limanovai csatátér az ütközet alatt.

támadások után is a folyócska nyugati partjára kellett visszavonulniok. Éppen így megállottak a Rajbrottól délre és a Lososina völgyének lejtőin megindított támadások is. December 10-én délután a Kobilá-magaslat, melyet Smekal altábornagy annyi hősiességgel foglalt el, az ellenségnek egy roppant túlerővel véghezvitt támadása folytán szintén az oroszok birtokába került vissza.

A LIMANOVAI HUSZÁROK.

A Roth-csoport déli szárnyán, Limanova előtt, Nagy báró lovashadosztályának huszárezredei harcoltak. A modern, kegyetlen haditechnika már régen leszállította a puszták hős fiait szeretett lovaikról és arra kényszerítette őket, hogy lövészárkokba húzódván, fegyvertűzzel küzdjenek az ellenség ellen.

Már december 10-ikének éjjelén erős orosz csapatok vonultak a Kaninából Limanova felé vezető út mindkét oldalán ama állások ellen, melyeket a 9-ik, 10-ik és 13-ik

Huszáraink a lövészárkokban.

huszárezredeknek gyalogosított osztagai foglaltak el. A derék magyar fiúk úgy tüzeltek az egyre közelebb nyomuló moszkovitákra, mintha világéletükben a gyalogságnál szolgáltak volna. De sokáig nem bírták a földönfekvést és nyugodt lövöldözést, magyar lovas vérük magával ragadta őket, mint valami felbőszült paripa. Ahol az orosz rohamoszlopok szuronytámadásra indultak, a huszárok felugrottak és halálmegvető bátorsággal rohantak neki a feljükk nyomuló ellenségnek. Nehéz lovascsizmában, attilásan, vörös-

ben. A magyar lovasezredeknek gyalogos osztagai a legkezdetlegesebb eszközökkel építettek itt maguknak fedezékeket, melyekből elkeseredetten tüzeltek. Még szürkület borult a tájra, mikor az orosz támadó oszlopok sötét tömegekben hömpölyögtek feljükk. Céljuk a 9-ik számú Nádasdy-huszárok sáncai. Ezekről oldalvást cseh népfölkelő zászlóaljak lövészárkai húzódnak tova. Ezeknek szintén az a feladatuk, hogy visszaverjék az orosz túlerő rohamát. Az ellenség támadó osztagai dübörgő rohanással, ordítva

A limanovai csatater átkulálása.

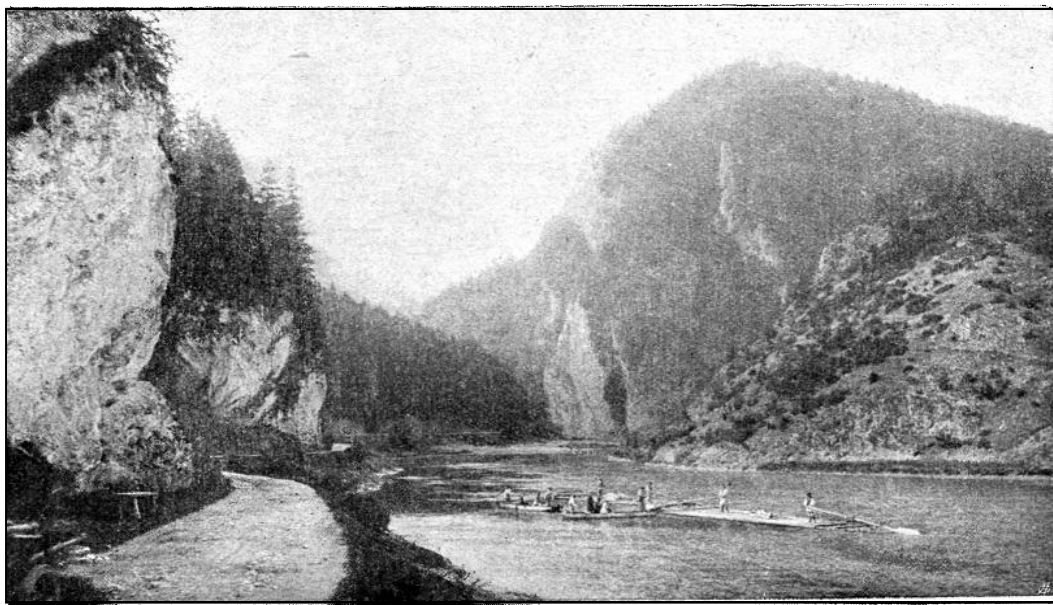
Kilophot, Wien felvétele.

nadrágosan vetették magukat a hős fiúk az ellenséges harc vonalra. És bár a harcnak ez a módja egészen szokatlan volt előttük, a vitéz lovasok gyalogszerrel is csodás bátorsággal és hősiességgel küzdöttek, az ellenséget puska-tussal, ököllel, fogaikkal verték mindenütt vissza és ha nagy emberáldozatok árán is, de mégis megtartották limanovai állásaikat. Az ellenség hadvezetősége nem mert déli szárnyunk ellen új támadást intézni, — a gyalogosan küzdő huszárok ellenállhatatlan vitézsége, halálmegvető bátorsága Roth hadseregcsoportjának déli szárnyáról elhárította a veszedelmet.

De az oroszok, kik az éj folyamán tetemes erősítéseket kaptak, december 11-ikén már a kora hajnali órákban újra megkezdették a Roth-féle hadseregcsoport állásai ellen való támadást. Legnagyobb erővel és legnagyobb heveséggel megint ama harc vonal ellen törtek előre, melyet a huszárok tartottak a limanovai országút menté-

törnek előre. Különböző helyeken már az árkokig jutottak el. Egyes népfölkelő osztagok hátrálnak és már-már úgy látszik, mintha az oroszok benyomták volna állásainkat. Pedig ha itt sikerül áttörésük, akkor Roth hadseregcsoportjának egész támadása a legnagyobb mértékben veszélyeztetve van. De ekkor valami olyasmi történik, aminél fényesebbet még nem vitt véghez ebben az óriási méretű háborúban csapatainknak halálmegvető bátorsága és hazaszeretete. A magyar lovasok a hősiességnek olyan nagyszerű példáját mutatták, melyről még évszázadok múlva is csodálattal és tisztelettel fognak beszélni a késő unokák és melynek emlékét dalok és hősi énekek fogják megőrizni időtlen időnkig. A kilences huszárok parancsnoka, Muhr ezredes, ki hadsegédével együtt egyre bátorítja a lövészárokban gyalog küzdő lovasainak csekély tartalékait, észreveszi az előretörő oroszoknak rettenetes tömegét, felismeri a szörnyű

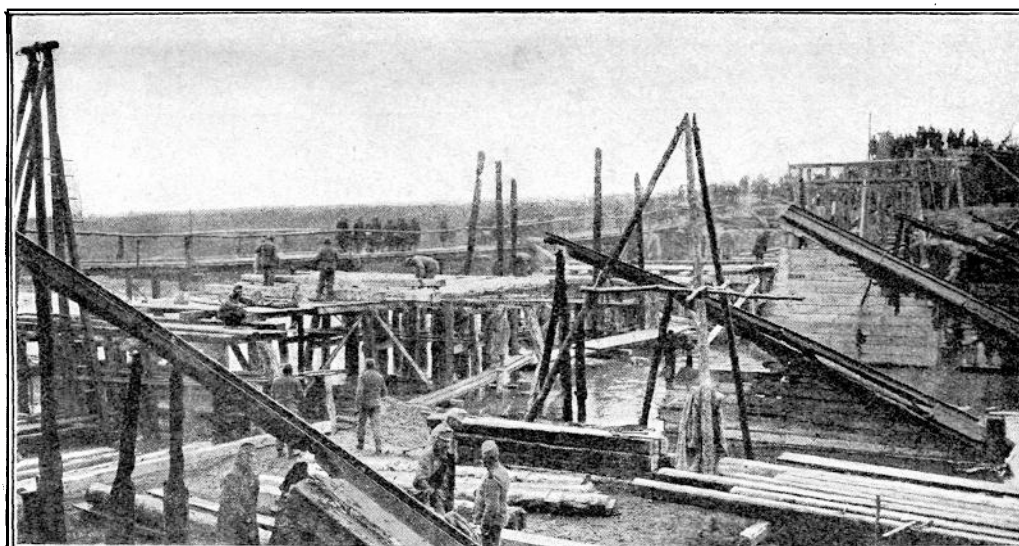
veszedelmet és villámgyorsasággal megérti, hogy itt csak önfeláldozás segíthet. Kezében pisztolyát szorítva, ugrik talpra a hős és veleegyütt emelkednek fel tisztjei és legényei. Éljen a haza! kiáltja és hangja túlzúgja a harc zsvivját. Éljen a haza! kiáltják mennydörögve a derék huszárok és egy emberként rontanak ki fedezékeikből és

A Dunajec folyó Hultova Skala mellett.

rohannak ezredesük után a tüzetokádó pokolba. Jobbra, balra hullanak a hősök, tiszték, altiszték, közhuszárok egyaránt. De azok, kiket nem talált el gyilkos golyó, továbbrohannak és noha sem fegyverzetük, sem felszerelésük nem felel meg a gyalogsági küzdelem követelményeinek, mégis mélyen behatolnak az ellenség tömegeibe. Az óriási túlerő visszaszorítja megritkult soraikat. De újra viharként zúgnak előre. Évezredes lovasszellem ragadja őket, a gyalog harcoló utódokat is, magával. Nem törődve sem veszedelemmel, sem a dúsan arató halállal, kigyulladt arccal rontanak az ellenségre és ember ember ellen harcolva, merülnek el a véres küzdelembe. Ami éppen kezük ügyébe esik, puskával, fejszével, ásóval, doronggal zúzták szét a muszka koponyákat és magyar öklok, fogak és körmök görcsösen vágódtak bele a kozákok és szibériaiak vonagló húsába. »Rajta, fiaim!« mennydörgi az ezredes, ki még mindig huszárjai

élén harcol és ellenállhatatlan erővel tör előre az ellenséges tömegben. De hirtelen két golyó is éri egyszerre. A földre roskad és így kiáltja: »Előre! csak előre, fiaim!« és megmerevedő kézzel mutat az ellenségre. Érti, hogy a golyók halálosak. »Ne engedjétek ezredeseteket fogságba jutni, huszárok!« kéri elhaló hangon. Két vitéz a szörnyű, ember ember ellen dúló küzdelemben föléje hajol és kiviszi a harc tömkelegéből. A hős szeme megtörik, de arra a gondolatra, hogy övéi, derék huszárjai között halhat meg és nem mint az ellenség foglya, boldog mosoly suhan át árnyékba boruló arcán.

Hidásaink a Dunajecen hidat vernek.

E. Frank Berlin felv.

AZ OROSZOK VISSZAVONULÁSA A DUNAJEC MÖGÉ.

A december 11. és 12-ike közötti éjjelen az oroszoknak egyes, a Lososina völgyében álló csoportunk, valamint az alsó Sztrandomka mentén levő állásaink ellen intézett támadásait visszautasítottuk. December 12-ikén reggel pedig a kassai honvédhadosztálynak Hadfy altábornagy vezetése alatt álló csapatai Limanovától délre rohammal foglalták el a Goleov-magaslatot és ily módon fontos támaszpontot szereztek számunkra. Az oroszok a főhercegi hadsereg Rajbrot és a Visztula között elhúzódó frontjának többi részén is csak helyi sikereket tudtak elérni és ezeket is rendkívül súlyos áldozatokkal fizették meg. Mind nyilvánvalóbb lett, hogy frontunk áttörése lehetetlen és az ellenségnek azt a szándékát, hogy Ferdinánd főherceg seregének déli szárnyát átkarolja vagy benyomja, nagyobbára a huszárok vitézsége hiúsította meg. A szövetségeseknek is nagy veszteségeik voltak, de csapatainkat az a lelkesítő érzés hatotta át, hogy a harc folytatásánál a fölény és a biztos siker a mi részünkön van. Rajbrottól délre keleti irányba húzódó frontunk, mely az egyre érkező tartalékok folytán mindinkább megnyúlt, egy pillanatra sem ingott meg. Szurmay altábornagy és Boroevics seregének oszlopai, melyek a Dunajec, Poprád és Kamienica völgyében Neu-Sandec felé nyomultak előre, a 3-ik orosz hadsereget átkarolással fenyegették. Mikor az ellenséges hadvezetőség felismerte ennek a hadműveletnek rá nézve veszedelmes voltát, elhatározta, hogy azokkal a hadtestekkel, melyeket dél felől közvetlenül fenyeget csapatainknak koncentrikus mozdulata, megkezdeti a visszavonulást. Míg frontunknak egyes szakaszain előretörésekkel igyekeztek az oroszok szándékukat elleplezni, főerőik a december 11.

és 12-ike közötti éjjelen már visszavonulóban voltak. Azokat a hidakat, melyek Neu-Sandec mellett vezetnek a Dunajecen át, felrobbantották. Alig vonult el az ellenség, a főherceg seregének előreküldött járőrei, kik átláboltak a Dunajecen, a városban a Szurmay-féle oszlop előőrseivel találkoztak és így a főherceg és Boroevics seregei között megvolt az összeköttetés. A 100 kilométeres rés, amely a két sereget elválasztotta, át volt hidalva, az oroszok áttörési kísérlete minden ponton véres kudarccal végződött. Az oroszok déli szárnyának hátrálása után december 12-ikén az egész ellenséges front a Lososinától déli irányba vonult vissza. A Lososina völgyétől északra, nyilvánvalóan elvonulásuk leplezésére, az oroszok még folytatták előretöréseiket. A hátráló ellenséget Neu-Sandec, Dobrova, és Zbykyce irányában nyomon követtük és az üldözést majdnem a Dunajecig folytattuk.

A szövetségeseknek az ellenséget nyomon követő csapatai december 17-ikén eljutottak az alsó Dunajecig és behatoltak Tuchov városának délnyugati körletébe. Itt az oroszok már előre elkészített rendkívül erős állásokban helyezkedtek el és makacs védekezésük megállította üldözésünket.

A limanovai győzelem az oroszoknak egész délnyugati lengyel frontját tarthatatlanná tette és Nyugat-Galiciában 50 kilométerrel szorítottuk kelet felé, úgy hogy a Krakó várát fenyegető veszély teljesen elmúlt. A limanova—lapanovi, majdnem két hétig tartó harcokban és az utánuk következő üldözések közben több mint 30.000 fogoly került kezünkre. A lapanov—limanovai csata végleg eldöntötte az orosz általános támadó hadjáratnak, immáron a harmadiknak, sorsát s kétségtelessé tette fölényünket az orosz túlerővel szemben.

